SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCV. No. 163. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 26, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 26-го СЕРПНЯ 1988 Ч. 163. РІК XCV.

У ЛЬВОВІ ЗААРЕШТУВАЛИ І. МАКАРА

Джерзі Ситі, Н. Дж. (ПС УГС). — Гучний розголос кривавого погрому, влаштованого владою 4-го серпня над мирним львівським населенням, що зібралося на чергове віче для обговорення болючих проблем національного і соціяльного буття, трохи заступив інший злочин партійно-бюрократичного апарату — арешт вранці того ж 4-го серпня голови ініціятивного комітету проведення львівських мітингів інженера-констуктора Івана Макара. Спочатку думалося, що українські верховоди вдовольняться адміністративним арештом на 15 діб, як практикується останнім часом проти правозахисників Львова і Києва, і не наважаться виставити себе на оглядини цілому світові як найреакційніший режим з усіх совєтських республік. Адже таких ув'язнень (після звільнення Паруйра Айрікяна) немає навіть у киплячих мітингами й демонстраціями Прибалтиці та Вірменії.

10-го серпня було надруковано про цей безпрецедентний арешт: І. Макара було звинувачено за введеною за Брежнєва статтею 187-3КК УССР, що передбачає ув'язнення до трьох років за порушення громадського порядку і непокору органами влади, що дезорганізує роботу громадського транспорту, установ та підприємств. Звинувачення безпідставне, бо червнево-липневі мітинги владою не заборонялися, а 4-го серпня, ще до початку мітингу, І. Макар був уже заарештований.

Стало відомо, що з моменту арешту І. Макар оголосив голодівку, стан його здоров'я викликає тривогу.

Після офіційного повідомлення про арешт створено громадський комітет захисту І. Макара, до якого увійшли: голова львівської філії Української Гельсінкської Спілки Богдан Горинь голова київської філії УГС Олесь Шевченко, голова ініціятивної групи створення івано-франківської філії УГС Василь Січко, члени УГС Іван Желенчук, Володимир Яворський, Ігор Копистянський та інші.

У суботу, 20-го серпня ц.р. львівська філія УГС випустила свій бюлетень ч. І, повністю присвячений захистові І. Макара, в якому опубліковано: повідомлення прокуратури про арешт Макара; повідомлення про створення комітету захисту Макара; звернення громадського комітету до генсека ЦК КПСС Ґорачова; заяву Української асоціяції незалежної творчої інтелігенції з приводу арешту Макара; штрихи до автобіографії Макара; виступ Макара на одному з львівських мітинґів та його листи в львівські газети; огляд „Як охоронна преса готувала арешт Івана Макара"; заяви М. Гориня та В. Чорновола до львівської прокуратури про відмову брати участь у слідстві справи І. Макара та інші матеріяли.

Відразу після арешту І. Макара у Львові була широко розповсюджена листівка такого змісту:

„Львів'яни!

Сили застою перейшли в наступ! Страх перед справедливим народним гнівом викликає у них лють. Рятуючи свої незаконні привілеї і блага, награбовані у народу і держави, бюрократи і хабарники вдаються до старого прийому: лякають нас жупелом націоналізму.

(Закінчення на стор. 4)

НА МАНІФЕСТАЦІЇ У ВАШІНҐТОНІ ВИСТУПИТЬ ВІЦЕПРЕЗИДЕНТ ДЖ. БУШ

ВІДЗНАЧУВАННЯ ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИСТИЯНСТВА У ВАШІНҐТОНІ — ТЕМА НАРАД КРАЙОВОГО КОМІТЕТУ

Джерзі Ситі, Н. Дж. — У суботу, 13-го серпня ц.р., тут в будівлі УНС в Джерзі Ситі, відбулися важливі наради Крайового Комітету Тисячоліття Християнства в Україні. Наради майже в цілості були присвячені відзначуванням Тисячоліття Християнства у Вашінґтоні, які відбудуться у днях 7-го, 8-го і 9-го жовтня ц.р.

Присутніми на нарадах були члени комітету: Юрій Базилевський, Андрій Білик, Вячеслав Вишневський, Богдан Гнатюк, Уляна Дячук, Євген Івашків, Василь Калинович, Володимир Квас, Надія Комарницька-МекКоннел, Юрій Повстенко, Степан Процик, Юрій Солтис, Юрій Старосольський, Євген Стахів, Богдан Футей, Іван Хамуляк Олексій Шевченко.

Голова Ділового Комітету д-р Ю. Солтис у своєму написаному звіті подав широкий засяг своєї праці від останнього засідання, яка включала зв'язки з місцевими комітетами, поїздки у справах відзначувань Тисячоліття, розповсюдження брошур в англійській мові, участь у підготові медалів, афішів та багато іших справ, які торкалися відзначувань у Вашінґтоні.

Звіти виказували, що комітет вже майже завершив всю працю над приготуванням вашінґтонських святкувань. Слід згадати хоч дуже коротко деяку пророблену досі роботу.

Згідно із звітуванням секретаря В. Калиновича, комітет вислав запрошення до всіх єпископів, а через них і до всіх священиків обох українських церков і пасторів Євангельського Об'єднання

Дж. Буш

взяти участь у вашінґтонських святкуваннях та заохотити своїх вірних до цього. Також комітет вислав листи з долученими поясненнями до всіх крайових українських організацій з проханням приїхати до Вашінґтону самим і заохотити до цього своїх членів по містах Америки. У своєму заклику до всієї української громади тому два тижні, поміщеному в українській пресі, комітет апелював до всіх громадян взяти якнайбільшу участь у Вашінґтоні, бо від того буде залежати успіх відзначувань.

Стан фінансів комітету, як це звітувала У. Дячук, не є критичний, але він не є вповні задовільний. Досі по кінець липня ц.р. приходи з пожертв становили 128,332 дол., а з продажу жетонів, брошур, квитків на концерти 23,143.80 дол. Видатки в тому самому часі виносили 93,425.89 дол. і вони включали завдатки концертової залі, переписування партитур для симфонічної оркестри, приготування концертів, канцелярії у Вашінґтоні, маніфестація, виготовлення пресових звідомлень для англомовної преси, виготовлення і закуп брошур, жетонів, медальйонів, афішів, контакти з конґресменами, сенаторами та іншими провідними американськими діячами, кореспонденція та інше. Вже давніше комітет обрахував, що він буде потребувати найменше 200,000 дол. на покриття всіх коштів вашінґтонських імпрез та видатків, зв'язаних з місцевими святкуваннями. Комітет вірить, що громада, як і досі, буде жертвенна і недобір коштів вирівняє.

Всі імпрези і їх програми, організовані Ю. Повстенком, залишаються без змін. П'ятниця, 7-го жовтня о год. 8-ій вечора — Фестиваль Молоді. Субота, 8-го жовтня — год. 8 вечора Симфонічний Концерт у Конституше Голл. Неділя, 9-го жовтня, год. 2:30 по полудні, концерт Капелі Бандуристів.

Справу маніфестаційного походу реферував суддя Б. Футей. Комітет, після виміни думок і малих змін та додатків затвердив слідуючу програму походу, який почнеться о год. 12-ій полудня, у суботу, 9-го жовтня біля пам'ятника Лінкольнові, а відтак похід піде до пам'ятника Вашінґтона попри Білий Дім до пам'ятника Шевченкові. Зв'язковий і відповідальний за похід є Евген Іванців, а до комісії під його проводом належать Б. Балко, О. Дейчаків ський, С. Процик, Богдан Курилас, А. Грушкевич, М. Василик, А. Футей, І. Яросевич, Л. Фонтана, Ю. Сєрант, І. Ґавдяк, М. Костів, А. Бігун.

Програма біля пам'ятника Лінкольнові: відкриття — голова організаційної комісії суддя Б. Футей, відспівання американського й українського гимнів, керівник програми — Н. Комарницька-МекКоннел, молитва — голова Української Православної Церкви, слово голови Ділового Комітету д-ра Ю. Солтиса, промова віцепрезидента Джорджа Буша, молитва — голова Української Католицької Церкви, „Боже Благослови Америку".

Програма біля пам'ятника Шевченкові: керівник програми — Андрій Шевченко; слово д-ра Ю. Старосольського — голови Президії Крайового Комітету, виступи конґресменів і сенаторів, привіти від д-ра Петра Саварина, голови СКВУ, о. Василя Романюка, Йосифа Терелі, Миколи Руденка, Петра Рубана; Молитва — голова Євангельського Об'єднання, народний спів „Боже Великий Єдиний". Всі учасники цих програм є запрошені.

Н. Комарницька - МекКоннел, референт зв'язків з державними чинниками, інформувала про кореспонденцію і контакти з конґресменами, сенаторами та іншими лідерами Америки і деякі з них вже дали свою згоду взяти участь в імпрезах, але листи ще приходять.

Комітет затвердив ще один плян виготовлення

(Закінчення на стор. 4)

І. СОКУЛЬСЬКОГО ЗВІЛЬНИЛИ, А ТРЬОХ ІНШИХ ВИВЕЗЛИ З ТАБОРУ

Джерзі Ситі, Н. Дж. — З України повідомляють, що ув'язнених в уральському концтаборі смерти ВС 389/35 членів Української Гельсінкської Групи Івана Кандибу, Василя Овсієнка та Миколу Горбаля 15-го серпня ц.р. вивезли у невідомому напрямку, а Івана Сокульського 22-го серпня звільнили.

Є припущення що М. Горбаля повезли до тюрми КҐБ в Києві, а Івана Кандибу до львівської тюрми, де їх старатимуться намовити до покаяння. Куди повезли Овсієнка, покищо невідомо.

ВІДКРИЛИ ШПИГУНСЬКУ СІТКУ В ЗАХІДНІЙ ЕВРОПІ

Вашінґтон. — Представники Адміністрації президента Роналда Реґена повідомили; що американська і західньонімецька розвідки відкрили сітку шпигунів, які передавали мадярським органам державної безпеки засекречені документи і пляни, включно з американськими військовими плянами оборони Европи на випадок агресії комуно-московської імерії.

Офіційні речники урядів ЗСА і Західньої Німеччини заявили, що шпигунська сітка існувала принаймні 10 років. Покищо не опубліковано прізвищ заарештованих шпигунів, хоч, як інформує кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Джефф Ґерт західньонімецька і шведська поліція досі заарештували вісім осіб, але число шпигунів значно вище тому треба сподіватися дальших арештів. Шведська телевізія, наприклад, повідомила про арешт трьох осіб східньоевропейського походження, але не подала їхніх прізвищ з яких можна б зорієнтуватися про національність заарештованих. Арешт у Швеції відбувся в місті Ґотеборгу і притримані два чоловіки і жінка, займалися шпигунством не тільки у Швеції, але також в інших країнах Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО) і серед американських військових частин стаціонованих в Европі.

Свен-Ольоф Гаканссон, високий урядовець у державній прокуратурі Швеції заявив кореспондентові шведської телевізії, що шпигунська сітка про яку йде мова, цікавилась в першу чергу збиранням інформацій про військові справи й оборонні споруди НАТО, які вони передавали для східніх комуністичних держав.

Покищо не відомо коли саме уряди ЗСА, Західньої Німеччини і Швеції виступлять з цією черговою шпигунською справою відкрито, але представники Пентагону заявили кореспондентам у Вашінґтоні, що Департамент оборони ЗСА наказав перевести докладне слідство цієї шпигунської афери і щойно тоді буде видно, які документи повинні й далі залишитися засекреченими, а про які можна вже сьогодні говорити відкрито. Покищо не відомо скільки і які саме пляни передали шпигуни на Схід, хоч на протязі 10 років вони мали досить часу для виконання покладеного на них завдання.

Західні політичні спостерігачі не передбачають „великого вітру" від цієї шпигунської афери у зв'язку з новою політикою детанту, яка помалу, але поступово почала діяти від часу підписання договору між ЗСА і СССР про зменшення ракет середнього і близького засягу та зустрічей на вершинах між президентом Р. Реґеном і генеральним секретарем ЦК КПСС Міхаїлом Горбачовим. В кожному разі в руки совєтського КҐБ, зглядно військової розвідки ҐУРУ, попали важливі пляни морської і летунської оборони Европи на випадок агресії, стратегічне розположення підводних човнів ЗСА, якість і кількість ракет з атомовими головками на американських військових кораблях тощо.

З огляду на те, що мадярська державна служба безпеки тісно співпрацює з КҐБ, ніхто на Заході не сумнівається; що усі секрети, зібрані шпигунами знаходяться в Совєтському Союзі, хоч до цього совєтські диктатори не признаються, щоб не розпалася, як хатка з карт, їхня політика коекзестенції із ЗСА та іншими демократичними державами світу.

КОНҐРЕСОВІ СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ КАНАДИ

Палко вітаю ваш славний Конґрес. Ви є активним гарантом духовного розвою і безсмертя української нації. Бажаю успіхів у ваших молодечих дерзаннях. Одночасно закликаю підняти голос на захист львівського інженера-конструктора Івана Макара, що став першим політв'язнем української „перебудови". Його арештували 4-го серпня 1988 року за організацію волелюдних мітинґів у Львові. Як стало відомо, Макара допитують не лише в його справі, але вимагають свідчень про Виконавчий Комітет Української Гельсінкської Спілки передусім про В. Чорновола та братів Горинів. Отже зрозуміло, що у Львові готується новий удар по лідерах українського національно-демократичного руху. Нехай ваш мужній голос почує усе студентство планети. Не дозволимо сталінським посіпакам увірвати українське духовне відродження!

Микола Руденко

Голова Закордонного Представництва УГС

У СВІТІ

В ПОЛЬЩІ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ широкі заворушення робітників. Уряд виключив можливість ведення переговорів, доки не припиняться страйки. Активісти страйкового руху повідомляють, що міліція та армійські підрозділи зайняли позиції навколо заводів і шахт, де відбуваються страйки. Робітники закликають не піддаватись залякуванням з боку уряду, котрий оголосив страйки незаконними і наказав застосовувати суворі заходи, уповноваживши місцеві власті ввести комендантський час і арештовувати без суду. У вівторок, 23-го серпня, підпільна „Солідарність" знову запропонувала урядові розпочати переговори з представниками страйкуючих робітників, щоб в такий спосіб оминути зударів робітників з поліцією й економічної кризи, яка обов'язково наступить у висліді страйків. Біда тільки в тому, що комуністичний уряд відмовляється від переговорів з представниками „Солідарности", вважаючи їх речниками організації, яка діє поза законом. Крім того представник уряду Єжи Урбан заявив у телевізійній програмі, що, наприклад, Лех Валенса нікого не репрезентує і тому уряд не може брати до уваги його позицій.

УРЯД ПЕРУ НАКАЗАВ звільнити з тюрми американську громадянку Синтію МекНамару, яку поліційні чинники обвинувачували в тероризмі. Досі не відомо на якій підставі суддя зарядив звільнення МекНамари, не опрокинувши перед тим підозріння про її приналежність до Ірляндської Революційної Армії (ІРА). Для цієї терористичної організації вона збирала гроші не тільки на території ЗСА, але також в Південній Америці. Частину зібраних грошей вона передавала керівникам ІРА в Ню Йорку на закуп зброї, а частину твердої валюти особисто перевозила до Північної Ірляндії, куди вона часто їздила.

БЕНАЗІР БУТТО, КЕРІВНИК опозиційної партії у Пакістані, батька якої свого часу замордували прихильники президента Мохаммеда Зія уль-Гака, який, як відомо, загинув недавно в летунській катастрофі, заявила, що її партія може легко виграти парляментарні вибори у Пакістанові, якщо ці вибори будуть відбуватися меншбільш у сводбіній атмосфері. Вона підтримує ідею, щоб теперішній заступник президента Ґулам Ішак Хан дотримав свого слова і розпустив теперішній парлямент та заповів вибори у другій половині листопада, як було раніше сказано. Досі військова хунта, керівником якої був уль-Гак, не дозволяла особам кандидувати до парляменту від своїх партій, а тільки на листі незалежних, тому до керівництва державою попадали виключно прихильники хунти і маленький відсоток „невтральних", які здобули собі індивідаульну популярність серед народу.

ПРИНАЙМНІ 23 ОСОБИ БУЛИ поранені в Йоганнесбургу, Південно-Африканська Республіка, під час вибуху бомби у переповненому ресторані. Керівник кримінальної поліції ген. Йоганн Ван дер Мерв заявив, що бомбу підклали напевно члени Африканського Національного Конгресу (АНС), який є головною революційною організацією. Представники названої організації заявили кореспондентам в Люсака, Замбія, що їхньою політикою є позбутися уряду білої меншости в Південній Африці, зліквідувати апартеїд, тобто расову дискримінацію, а не виступати, чи вбивати цивільне населення. Представники південноафриканського уряду не вірять в жадні заяви прокомуністичної організації чорних, кажучи, що бомба була підкладена для викликання страху перед терором.

В АМЕРИЦІ

КАНДИДАТ НА Президента ЗСА від Республіканської партії Джордж Буш і кандидат на віцепрезидента Ден Квейл виступили перед учасниками з'їзду ветеранів війн. Виступ сенатора Д. Квейла не плянувався, однак керівники кампанії Дж. Буша вирішили, що було б непогано, щоб кандидат на віцепрезидента виступив перед ветеранами. Це рішення було викликане розмовами про службу Квейла в Національній ґвардії якраз в той час, коли його ровесники боролися з комуністами в Індокитаї. Буш, захищаючи свій вибір кандидата на віцепрезидента, заявив: „Я горжуся, що він (Квейл) разом зі мною. Він з честю служив в армії. Він не втік до Канади, не спалив свою військову повістку, і він, чорт візьми, не палив американський прапор". Відомо, що в роки В'єтнамської війни деякі американці ухилялися від служби в армії, їдучи до Канади, а інші спалювали повістки і демонстративно палили, на знак протесту проти війни, прапори. „І ось тепер, після 20 років, — обурено сказав Буш, — на нього нападають! У відповідь на це можна лише повторити: він служив з честю". Більша частина виступу Дж. Буша була присвячена справам обороноздатности ЗСА і Заходу в цілому.

У РЕЗУЛЬТАТІ ДЕТАЛЬНОГО вивчення матеріялів про полярну експедицію американського мандрівника Роберта Пірі (квітень 1906 рік) знову виникли серйозні сумніви в тому, що йому дійсно вдалося вперше в історії людства побувати на Північному полюсі. Щоденники Р. Пірі та інші матеріяли його експедиції, що зберігаються в Національному архіві ЗСА у Вашінґтоні, були недавно відкриті для дослідників. У вересневому числі журналу „Нешенел Джіоґрафік" Воллі Герберт пише що в записах Пірі, і в першу чергу в його щоденнику, кидається у вічі відсутність важливих відомостей про спостереження за розташуванням Сонця, що наводить на думку, що Пірі, вернувшись назад на материк після короткого перебування в околицях полюса, в дійсности знаходився на віддалі від 30 до 60 миль від точки полюса.

КАЛІФОРНІЙЦІ ПРОТЕСТУЮТЬ проти продажу винограду, бо виникли підозріння, що він є з виноградників, які були кроплені пестицидами. До мешканців містечка Делано, які пікетують крамниці, де продається виноград, приєднався відомий кіноартист Роберт Блейк.

ГАЗЕТА „ВАШІНҐТОН ПОСТ" повідомила, що американська організація Рада меморіялу голокосту уклала зі Совєтським Союзом угоду, яка дозволить дослідникам зі З'єднаних Стейтів дістати доступ до мільйонів документів з історії жидівства в роки Другої світової війни, досі невідомих західнім вченим. Більшість документів була захоплена совєтськими військами в кінці війни. В договорі, підписаному 29-го липня у Москві, вказується, що спеціялістам Ради меморіялу голокосту буде дозволено робити копії з численних документів, що зберігаються в СССР, для вашінґтонського меморіялу голокосту, який плянується відкрити в американській столиці в 1991 році. „Звичайно, ми дуже раді, — заявив голова комісії ради Майлс Лерман, який очолював делеґацію з шести осіб, що два тижні працювала в кількох совєтських архівах. — Ми і раніше робили спроби переконати совєтську сторону відкрити нам доступ до цієї інформації, але спроби ці постійно нічого не давали. Треба думати, що зміна до ліпшого пояснюється настанням епохи гласности".

СТРАЙКУЮТЬ МАДЯРИ, ПОЛЯКИ

Будапешт. — У вівторок увечорі оголосили страйк 150 робітників вугільної шахти „Мечек" у місті Комло, розташованому на півдні Мадярщини, недалеко від кордону з Югославією. Робітники вимагають відновлення зменшених премій до колишнього розміру, а також анулювання запровадженого на початку цього року закону про податок від заробітку.

У денному випуску новин мадярське радіо додатково повідомило, що вийти на працю відмовилися ще 150 робітників денної зміни. Стайк, в якому тепер бере участь понад 150 осіб, розповсюдився на деякі інші дільниці підприємства.

Кореспондент Агентства Ассошіейтед Пресс, підкреслюючи, що страйк мадярських гірників співпав в часі з новою хвилею робітничого руху протесту в Польщі, вказує, що акція мадярських робітників є першою спробою, спрямованою проти економічної політики мадярського уряду і партійного лідера Каролі Ґроша. Рішення про зміну подоходного податку та інші заходи, прийняті останнім часом, згідно з офіційними повідомленнями, спрямовані на поліпшення тяжкого економічного становища країни.

Офіційні мадярські профспілки раніше виступали з критикою економічної політики, запроваджуваної в країні, вказуючи, що робітники, пенсіонери і безробітні стали беззахисними перед зростаючою інфляцією.

У повідомленні Ассошіейтед Пресс вказується, що на мадярських копальнях і, зокрема, на шахті „Мечек", яка дає найкраще в країні коксівне вугілля, працює кількасот гірників з Польщі.

В Польщі шириться хвиля страйків. У середу, 24-го серпня, до страйкуючих суднобудівників Ґданська приєдналися робітники останньої дільниці вантаження, яка ще працювала. Тепер увесь порт у Ґданську повністю паралізований.

Робітники порту ім. Леніна в Ґданську застрайкували в понеділок на знак солідарности з гірниками Шлеська, які виступили за легалізацію забороненої незалежної профспілки „Солідарність" і з вимогою збільшити платню.

Приєднавшись до страйкарів, Лех Валенса звернувся до молоді. „Саме ви, молоді, повинні відродити 'Солідарність', відродити нашу країну", — сказав він.

Західні журналісти повідомляють, що вздовж дороги, яка веде з Варшави у Ґданськ, можна бачити багато міліцейських авт (понад 60) з водометами, які використовують переважно для розгону демонстрацій.

„Рідна Школа" в Нюарку починає навчання

Нюарк, Н. Дж. — Дирекція суботньої Школи Українознавства „Рідна Школа" в Нюарку повідомляє, що навчання на шкільний рік 1988-89 починається в суботу, 10-го вересня, о год. 8:30 рано.

Того дня буде відправлена Служба Божа, а відтак відбудеться нормальний навчальний день. Продовжуються також вписи учнів від передшкілля до 12-ої кляси включно.

Навчатимуть дітей в Бразилії й Арґентині

Філядельфія. — Членки Комісії народного мистецтва СФУЖО Наталя Даниленко і Мирослава Стахів та д-р Денис Стахів відлітають у п'ятницю, 2-го вересня ц.р. на три тижні до Бразилії і Арґентини.

Заплановані вже зустрічі з членками жіночих організацій СФУЖО та громадянством в Куритибі та Буенос Айрес.

В Прудентополісі в Інституті св. Ольги М. Стахів, дослідниця і знавець української вишивки, буде вчити дітей вишивати.

Н. Даниленко, голова комісії, познайомить молодь з українським народним одягом, гербами та визначними дослідниками етнографії.

У Львові помер В. Криса

Львів. — До З'єднаних Стейтів Америки надійшла з України сумна вістка, що тут у суботу, 20-го серпня, на 73-му році життя помер Василь Криса, батько видатного українського скрипаля світової слави Олега Криси.

Василь Криса був учнем колишньої львівської Головної гімназії, а опісля студентом перемиської теології.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Postmaster: Send address changes to
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Роковини наїзду на Чехо-Словаччину

Уже президент Вудро Вілсон признав у своїх 14-ох точках із усіх народів у рамках австро-угорської монархії тільки чехам і полякам право державного самовизначення. Про українців у Галичині він, колишній професор права у Принстонському університеті, взагалі не знав і в Парижі, на Найвищій Раді був за передачу „всіх інших" справ, між ними проблему галицьких українців, Раді амбасадорів, яка 15-го березня 1923 року признала Галичину Польщі. Чехи проголосили свою державну незалежність у жовтні 1918 року, коли розвалилась Австро-Угорщина Габсбурґів. Лідерами чехів був проф. Томас Масарик, великий приятель українців, і Едвард Бенеш. Коротке існування вільної Чехо-Словацької Республіки під президентурою Масарика і після нього Бенеша — це була золота доба в довгій історії Чехії, відомої ще за римської імперії, як Богемія. І в тому новітньому часі, як і за перебування у складі Австро-Угорщини, чехи були просто фанатичними фусофілами. „Рус — наш брат" — це було гасло чеських патріотів.

Чеські полки в австрійській армії за Першої світової війни з музикою переходили на сторону Росії. Від 1944 року, коли совєтські війська і зформований на території СССР чеський леґіон визволили Чехо-Словаччину з-під гітлерівської займанщини, розпочалися лекції для чехів, чим насправді є обожувані ними „руси".

У перших парляментарних виборах чеські комуністи здобули 38 відсотків. Йдучи на компроміс із ними наступник Масарика, президент Бенеш, покликав на прем'єра комуніста Теодора Ґотвальда. Той швидко перевів державний переворот, а коли Бенеш відмовився змінити конституцію на комуністичний лад, довів Бенеша до самогубства, а міністра закордонних справ Яна Масарика, сина Томаса, опричники скинули з високого вікна і він теж загинув. Настав комуністичний режим. Але наступник голови компартії Антоніна Новотного, Александер Дубчек, почав переводити реформи, щоб створити, як він висловився, „комунізм з людським обличчям". Це не сподобалося Леонідові Брежнєву, який привернув у СССР методи сталінської доби. 21-го серпня 1968 року вмаршувала до Чехо-Словаччини змоторизована совєтська армія з деякими мадярськими, польськими і східньо-німецькими з'єднаннями, на знак, що це виступає увесь бльок так званого Варшавського пакту в обороні „загроженого комунізму" в ЧСР. Леонід Брежнєв проголосив тоді так звану „доктрину Брежнєва", яка „дозволяє" Совєтському Союзові збройно боронити „загрожений комунізм" в будь-якій комуністичній країні. Цієї „доктрини" не визнав румунський комуністичний диктатор Ніколай Чаушеску ані юґославський диктатор Броз-Тіто, а комуністичний Китай гостро натаврував ту аґресію. Сім членських країн Об'єднаних Націй, між ними ЗСА, зголосили скаргу до ООН і із 9-ох членів Ради ООН 8 проголосували за резолюцію, яка таврувала СССР і наказувала негайно вивести геть інвазійні війська з ЧСР. Совєтський репрезентант наклав вето, й та резолюція була уневажнена, і це був ще один доказ, до якого гумористичного видовища зведено Організацію Об'єднаних Націй.

Чехи боронилися. У вуличних боях у Празі загинуло 186 осіб, понад 380 було поранених. 21-літній студент Ян Палях на знак протесту публічно спалив себе перед пам'ятником св. Вячеслава, патрона чехів. Чехи достоменно вилікувалися із свого русофільства і цьогорічні 20-ті роковини тієї інвазії до ЧСР припечатали ненависть чехів до Москви і до комунізму. Покликаючись на „свободи", проголошувані Міхаїлом Ґорбачовим у ЧСР, нелеґальна організація „Хартія-77" в обороні людських прав, яка була заснована у 1977 р., вислала до Ґорбачова лист-вимогу проголосити всі документи, що торкаються інвазії до ЧСР з-перед 20-ти років. Відповіді ще нема, але орган чеської компартії „Руде Право" гостро виступило проти цієї організації і боронило інвазію з-перед 20-ти років. Александра Дубчека не розстріляли, як це зробили були в 1956 році з мадярським „бунтарем" Імре Надем. Дубчека викинули були з Комуністичної партії, як „зрадника" і заслали до його родинної Братислави на посаду нижчого поштового урядовця. Поліційний аґент, ходив за ним крок за кроком. Тепер дали йому право виїхати до будь-якої комуністичної країни. Він просив дати йому пашпорт на виїзд також до вільних країн — покищо не дістав такого дозволу. Але його прізвище стало тепер знову голосне і Александра Дубчека шанують усі чехи і словаки, як національного героя. Ніхто вже не зважиться говорити, що „рус" є „братом" чехів.

Михайло Кучер

ЧИМ ПОЛЬЩА ВАЖЛИВА ДЛЯ СССР?

За час розвитку Солідарности в 1980-81 роках режим лякав поляків совєтською інвазією. На Заході також вірили, що совєтська інвазія ось-ось станеться. Коли так не сталося — на Заході заспокоїлися. Найбільше тішилася Західня Німеччина.

У польських інтелектуалів, непов'язаних з режимом, було переконання, що совєтської інвазії не буде. Навіть більше. ЦК КПСС ніби уважає, що інвазія на Польщу була б небезпечна для режиму, була б його крахом.

Якщо дивитися без упередження на простір між Києвом і Лабою, побачимо країни, залежні від Совєтського Союзу. Одначе вони дещо різні своїм значенням у боротьбі за опанування світу.

Є держави, які майже безпосередньо мають велике значення для СССР. Це Східня Німеччина і Мадярщина. З цих країн може вийти блискавичний совєтський удар на Захід. Фінляндія та Болгарія у такому пляні значення для СССР не мають. З боку тих країн для СССР загрози нема. Також Румунія і Польща не є випадовими базами для удару на Захід. Ці країни є тільки шляхом транспорту. Поляки з гіркістю стверджують, що їх країна продукує білизну для совєтської армії (Лодзь) так, як за царя. Воєнної продукції великого розміру Польща і Румунія не мають. Вони знаходять їх дуже близько до можливого фронту.

Уряд Совєтського Союзу дуже різно трактує країни, які у майбутньому за війни будуть грати другорядну ролю. Добрим прикладом може бути Румунія, яка не робить клопотів Москві, тому їй дозволяється на втіху довірочному Заходові, бавитись у нешкідливу „самостійність" у закордонній політиці. Румуни живуть у нужді і під терором, дають Москві більше, як можуть без власної шкоди. Румунія є неофіційним зв'язковим між Москвою, Ізраїлем та Китаєм. „Самостійність" Румунії потрібна Москві для чергового обману Заходу. Болгарія добровільно дає Москві більше, як ця вимагає. Полиці крамниць великих совєтських міст заладовані болгарськими товарами, в тому і харчами, зокрема консервами.

Східня Німеччина і Чехо-Словаччина — випадові бази. Їх треба тримати. У них треба втримувати спокій і, можливо матеріяльне задоволення. Не можна занадто дразнити і хвилювати східніх німців і чехів (!).

Москва дозволила Мадярщині на невеличкі відхилення в економіці та культурі — дещо сміливіші фільми, які тільки розладовують незадоволення, але практичного значення не мають. В Мадярщині стоять великі совєтські гарнізони, так само як і в Східній Німеччині, і Чехо-Словаччині. Маєте трохи більше їжі, тож сидіть тихо.

Окупація країн „першого удару" — Мадярщина, Чехо-Словаччина і Східня Німеччина коштує Москву дуже дорого. Москва міцно загнуздала Чехо-Словаччину. ЦК КПСС пам'ятає, що для „визволення" Чехо-Словаччини 1968 року від „західнього імперіялізму" потрібно було війська чотирьох „братніх" країн. Совєтського війська було небагато. Це були елітарні десантські відділи із Східньої Німеччини.

Польські інтелектуали, а є серед них і нережимні військові, думають, що Польща не може стати „фронтовою" країною. Вони згірдливо називають норвежців і шведів переляканими кріликами. Польща може стати „фронтовою" країною тільки тоді, коли трапиться щось несподіване. Тоді совєтське військо мусіло б окупувати Польщу, а для нетериторіяльної окупації потрібно було б тільки забезпечення ліній транспорту і комунікації. Решта країни була б неокупована, як Франція Петена. Для великих армій партизанська діяльність, навіть досить агресивна, помітної шкоди не робить. Польща велика країна в порівнянні із Східньою Німеччиною, Мадярщиною, або Чехо-Словаччиною. Повна окупація Польщі — справа нелегка. Можлива неповна — отакий вузький коридор для комунікації. Для Гітлера маршал Петен був доброю знахідкою. Для окупації цілої Франції треба було багато війська. Французи здебільшого почали пильно працювати для німців, а рух спротиву зробив німцям порівняно малу шкоду. Таку шкоду пізніше перебільшено в драматизованих спогадах. Жертви серед спротиву (малі) очевидно були дошкульні.

Хтось назвав Ярузельського польським Петеном. Як скінчив Петен — відомо. Навіть частинна окупація польських транспортових шляхів вимагала б мільйона совєтського війська. До того треба додати 100,000 КҐБ.

За Другої світової війни німецькі фронти були довжелезні і Німеччині бракувало регулярного війська. Трагедії Ленінграду не було б, якби не румунські відділи. На них вдарило совєтське військо і прийшло до капітуляції армії генерала Павлюса. Німецька розвідка проморгала небезпеку.

Становище Совєтського Союзу стає подібним до німецького. Йому вже бракує регулярного війська. Москва не може залишити без охорони довжелезний китайський кордон.

Західня Німеччина із задоволенням розповсюджувала відомості про те як Ярузельський спас Польщу та мир у світі і охоронив Польщу від совєтської окупації. Ярузельський знав, що не буде совєтської окупації Польщі. Старці з ЦК КПСС не могли проковтнути Солідарности, то погодилися на пропозицію Ярузельського — окупацію Польщі таки самими поляками. Одначе пропозиція Ярузельського не принесла Польщі поліпшення, прийшло до повного заламання економіки. Тому Ярузельський не є для Москви єдиним виходом з трагічного становища. Його також може спіткати доля маршала Петена. Історія судить немилосердно.

Ґорбачов дістав від Брежнєва нелегку спадщину. Покищо він обережно йде слідами Румунії — хоче викликати у простодушного Заходу добре враження. Брежнєвець Щербицький — ворог Горбачова, але має приятелів у ЦК КПСС. Тому покищо Україна не користає з „косметики" Ґорбачова.

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редагує Лев Яцкевич

Одиссея подорожі на Марс

З усіх плянет, плянета Марс завжди притягала найбільшу увагу людей, можливо із-за своєї мідно-червоної барви. Стародавні Вавилонці 1500 р. до н. Х. назвали її Нерґаль, греки ім'ям свого бога війни, Ареса, а римляни ім'ям свого бога війни, Марса.

Цю плянету відкрив в 1646 році, при допомозі нещодавно винайденого теляскопа, неаполітанський астроном Франческо Фонтина, а його два мініятюрні місяці відкрив американський астроном Ейсеп Голл, який надав їм імена двох синів грецького бога Ареса-Фобос і Деймос (страх і жах).

Здогад про заслання Марса інтелігентними істотами був пов'язаний з обстеженнями цієї плянети італійським астрономом Джіованні Чапареллі в 1862 році, які виявили на поверхні Марса подиву гідну симетрію простих ліній, що сполучували темні смуги Марса з ясними, розташованими на обидвох його бігунах. Ті симетричні лінії Чапареллі назвав по-латині „canali" які англомовні журналісти переклали невірно, як „canals" (замість „channels"), створюючи в той спосіб ревеляцію про заселення Марса інтеліґентними мешканцями.

Ця ревеляція захопила суцільно Персівала Ловелла, бостонського орієнталіста, дипломата, математика та астронома ув одній особі, що за власні гроші побудував астрономічну обсерваторію Флеґстаф, в Арізоні, присвячену всеціло студіям плянети Марс. У 1908 році Ловелл оголосив висліди своїх дослідів поверхні Марса, в яких, не тільки потвердив відкриття каналів Чапареллі, але й значно їх поширив, стверджуючи на Марсі існування широкорозгалуженої сітки водних каналів, які розпроваджують воду з його бігунів до загрожених посухою міст.

Обстеження та висновки Ловелла лягли в основу фантастичної повісти Е.Д. Веллса „Війна світів", що становить драматичну розповідь про вторгнення восьминогих марсіян на нашу плянету та їх раптовий загин від земних бактерій. Відлунням цієї фантастичної повісти, була її радіоадаптація Орсоном Велллсом, виголошена в нюджерській радіоавдиції, у висліді якої сотні людей повіривши у дійсність інвазії марсіян на землю, зчинили справжню паніку своєю масовою втечею з Ню Джерзі усіма засобами комунікації.

Щоб остаточно розв'язати контроверсійну проблему існування життя на Марсі, вичалено в 1965 році з рамени НАСА космічне, дослідне везло („spacecraft") Марінер 6, яке запущено в Марсову орбіту на відстані 6,100 миль від його поверхні та, яке зчерги, переслало на землю цілу низку телеметричних знімок, які, на жаль, не виявили, ні існування марсіян, ні оаз, ні водних каналів, а навпаки вони показали розчарованим глядачам красвид Марса, з кратерами, без найменших познак життя. Звичайно, не обійшлося без критики, що мовляв, дослідне везло показало тільки одну півкулю Марса і то з надто далекої відстані, щоб можна було побачити докладно всі деталі його поверхні.

У висліді цієї критики, в 1971 році вичалено на Марс Марінера 9, з метою дослідження другої його півкулі, з багато ближчої відстані, ніж попередньо. Але, саме в тому часі шаліло на Марсі пилове торнадо, яке заслонило щільно цілу поверхню Марса, напротязі шести тижнів. Коли цей буревій ущух, з'явився перед земними глядачами цілком інших красвид з високими вулканічними горами та глибокими ущелинами, що нагадували американські кеньйони. Але найбільшою несподіванкою організаторів цієї місії були незаперечні сліди висохлих русел рік, в яких, мабуть, колись плили струмені води і, невиключене, що існувало там життя.

Щоб розв'язати разназавжди проблему органічного життя на Марсі, навіть у мікрокосмічному виді, НАСА, під тиском ексобіологів (прихильників існування позаземного життя) вичалила на Марс в 1976 році два космічні везла, Вікінга 1 та 2, устатковані біохемічними лябораторіями з рухомими черпаками для набору з марсового навкілля землі для її хемічної аналізи та познак у ній метаболічної дії. Але, не зважаючи на багатомісячні досліди обидвох біохемічних лябораторій-роботів, не знайдено в марсіянській почві жадних познак життя.

Коли, здавалося, пригасло вже заціќавлення Марсом, раптом у половині липня 1988 року прошибла у світі вістка, що Совєтський Союз із своєї космічної бази Байкону, в Казахстані, при допомозі своєї потужної ракети „Протон" вичалив дві безпілотні зонди-двійняки в напрямі червоної ракети, з прицілом перевести досліди поверхні Марса та його більшого місяця Фобоса. Згідно з обрахуванням, вони прибудуть в околицю Марса та будуть запущені в його орбіту приблизно в січні 1989 року. Ця орбіта буде віддалена 4,000 миль від по-

(Закінчення на стор. 4)

Роман Кухар

ЗА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЦЕРКВИ Й НАРОДНОСТИ

Степан Радіон, „Історія Святоуспінської парафії в Баляклаві". Австралія, 1968-1988, знятки Святоуспінської церкви, бібліографія, списки доброчинців, грамоти; офсетна відбитка машинопису, Делеґатура УММАН на Австралію, Осередок праці НТШ, Вікторія, Мельбурн, Австралія, 1988, ст. 124.

Дехто міг би спитати — хроніка однієї із сотень наших церков на австралійському чи іншому поселенні — чи не має воно суто-місцевого значення? Чим заслуговує на те, щоб це окремо вирізнювати? На таке питання належало б відповісти — кожна наша церковна клітина на еміґрації має дуже велике значення: і для духовних потреб її власної парафії, і для збереження ширшої рідної спільноти, і, в найзагальнішому розумінні, для засвідчення вартостей української духовної й матеріяльної культури в довкільному чужинецькому світі.

Невтомний у своїй звітно-документаційній діяльності, бібліограф і літописець Степан Радіон доклав, під авспіціями місцевих наукових установ, Української Могилянсько-Мазепинської Академії Наук та Наукового Т-ва Шевченка, ще одну цеглину у книгу писемного увічнення наших кожночасних досягнень на чужині. Його історичний нарис Святоуспінської Баляклавської парафії в далекій від нас Австралії — однієї з чисельних церковних ланок Української Автокефальної Православної Церкви на еміграції, кидає ярке світло на важку боротьбу за право до життя однієї із наших церковних громад у широкому світі, що, за найневідрадніших умов, звінчалась кінцевим успіхом — побудовою своєї рідної святині для збереження духовних і національних багатогранних прикмет української людини, відокремленої від свого материка, а все ж, як отой ломикамінь на невжитках, у процесі життєдайного проросту до сонця.

Завдяки ідейним проявам місцевої спільноти і повсякчасним трудам об'єднаної довкола Святоуспінського знамена громади, врятовано загрожений колишнім розломом і відколом від УАПЦ у чужий бік рідний храм і здвигнено з опущеної міської будівлі свою традиційну церкву в чітко-національному стилі. Про це вимовно розповідає теперішній парох Святоуспінської церкви в Баляклаві, о. прот. Володимир Салига: „Мороз іде по тілі, коли знаєш, скільки основоположники парафії напрацювались біля свого задуму, поневіряючись по чужих (англіканських) церковних приміщеннях, поки придбали своє власне та жертовною працею перебудували місцевий Салвейшен Армі Гол', щоб він отримав вигляд дому молитви українського православного стилю. Честь їм і слава!"

Церковний дім побудували спільними силами всієї громади, стилевий іконостас і арку виконали за оригінальним пляном Павла Олійника брати Михайло та Йосип Скиби, основну пожертву на перебудову храму зі світського приміщення склав св.п. Федір Павлюк, прот. Вол. Салига став настоятелем парафії, а Степан Радіон задокументував цей суспільний подвиг на всі часи. Таким чином дав він зразок іншим нашим громадам, як годиться зберігати писемними свідченнями пам'ять родоводу наших духовно-культурних придбань на поселеннях.

Осип Оришкевич

950-ЛІТТЯ ХРИЩЕННЯ УКРАЇНИ В ПОЧАЇВСЬКІЙ ЛАВРІ

(Спомин з 1938 року)

I.

Коли в цьому ювілейному році український нарід в дияспорі й на рідних землях обходить урочисто 1000-ліття Християнства Руси-України, то мені прийшло на думку поділитися з читачами моїм спомином з-перед 50-ти роками, коли українці святкували 950-ліття цієї самої події. Мені залишилися в пам'яті ювілейні торжества в Почаївській Лаврі в день празника Успення Пречистої Діви Марії, 28-го серпня 1938 року.

Напочатку я хотів би пояснити, як до того дійшло і що мене спонукало поїхати до Почаєва з Галичини, де я родився і проживав. Як собі пригадуємо, українці під Польщею в 1938 році урочисто обходили 950-літній ювілей хрищення наших предків у Дніпрі за князя Володимира Великого. В часі літніх вакацій того ж року я прочитав у нашій пресі, що на „Першої Пречистої" в Почаєві наші православні брати обходитимуть торжественно цей ювілей в Почаївській Лаврі. Це волинське містечко було положене недалеко галицько-волинської границі, біля 12 кілометрів від містечка Підкамінь, Брідського повіту. Я бував у Підкамені декілька разів і з високої гори, на якій стояв римо-католицький монастир, в погідний день можна було добре бачити на обрію Почаївську Лавру з її золотими банями й високою дзвіницею. Вже тоді зродилася в мене бажання звидіти цю славну Лавру, про яку ми знали з історії й пісень.

Галичани мали труднощі з прогульками на Волинь, бо Польща створила т. зв. „Сокальський кордон", щоб націоналістичні впливи з Галичини не мали туди доступу. Волинські українці були приневолені жити в ізоляції від Галичини, й могли користати зі скупих прав, призначених їм реакційним польським урядом у Варшаві, представником якого на Волині був воєвода Юзефський в Луцьку. Наша [illegible] верхівка на Волині „мусіла" приєднатися до урядової партії маршала Пілсудського т. зв. ББ, щоб робити таку-сяку культурну роботу серед нашого населення. Отже я не зважаючи на деякі побоювання рішив поїхати до Почаєва. Але як це було доконати? Залізниця до Почаєва не йшла, автобуси в тих часах не курсували, а пішки йти було задалеко. Я був власником ровера, але самому їхати було б ніяково. Я жив у містечку Олеську, золочівського повіту.

П'ять кілометрів від мого родинного дому лежало село Підлисся, де в 1811 році народився пробудитель Галицької Землі Маркіян Шашкевич. Наш нарід в 1911 році поставив на Білій горі, біля його села, високий залізний хрест, біля якого кожної першої неділі в серпні українці улаштовували Маркіянове свято. Тисячі народу з'їжджалося з усіх сторін на цей день. На тому святі я стрінув моїх двох товаришів зі Львова, яким я представив мій плян поїздки роверами до Почаєва, на 28-го серпня. Вони радо погодилися на мою пропозицію й ми вже там на Білій Горі обговорили подробиці нашої студентської „прощі". Ці мої товариші ще досьогодні живуть й напевно добре собі пригадують цю знаменну прогульку. Перший з них є Роман Галькевич зі Львова, але вліті він переважно проживав у своєї родини в мальовничому селі Підгірці, вісім кілометрів на схід від Олеська. Це село було славне з добре збереженого королівського замку, де виховувався в дитинстві польський король Іван III Собєський (а народився в Олеському замку в 1629 році). Біля Підгірців на Плісньску був колись княжий город, згаданий у „Слові о полку Ігоревім", а також там же був відомий на околицю монастир ОО Василіян, де відбувалися славні відпусти на Св. Спаса й на Чесного Хреста. Всі ці околиці були улюбленими місцями прогульок української студентської молоді.

Роман Галькевич був тоді студентом Львівської Політехніки, а тепер як емерит-інженер проживає з дружиною в Вінніпезі, Канада. Другим товаришем прогульки був Іван Штайнер (українець з німецьким прізвищем), зі Львова. Він був добрим товаришем Романа, ходив до Головної Академічної гімназії у Львові, а опісля студіював у Львівському університеті. Він також перебував на вакаціях у Підгірцях. Тепер він живе в Мюнхені, Німеччина, а в 1985 році приїздив на Союзівку, де в червні відбувся з'їзд матуристів зі Львова з приводу 50-ліття іспиту зрілости.

Ми всі троє мали добрі ровери і забезпечені невеликими наплечниками (напівпорожніми), вранці 27-го серпня вирушили в дорогу. Ми були молоді, повні сил й запалу, і їхали бадьоро „на схід", щоб побачити інший, незнаний нам кусник України — Волинь. Спочатку переважно ми їхали т. зв. гостинцем, цебто камінистими дорогами, щоб уникнути порошні на т. зв. польських дорогах. Переїхали ми через село Ясенів, опісля попри село Поникву доїхали ми до Підкаменя, і звідси згори ми побачили в сонці, далеко на обрію, золоті бані Почаївської Лари. З новим запалом ми з'їхали з гористого Підкаменя на рівніший терен і так прибули до Почаєва біля 3-ої години по полудні. Тут ми нікого не знали. На вулицях вешталися тисячі прочан і туристів, а базарна площа була заповнена масою людей, що шукали за різним крамом.

Ми запитувалися людей, чи не знають якихось місць на нічліг для трьох студентів, але вони співчутливо відповідали, що це є трудна справа, бо в містечку на 7,000 жителів, зібралося біля 50,000 прочан. Більшість людей приїхала кінними возами й на них були випняті полотняні дашки, під якими мали спати втомлені прочани. Ми тоді подалися дещо дальше від центру міста і вступили до одного кращого будинку, з гарним городом напереді. Ми застукали до дверей і тоді вийшла з дому святково убрана, середнього віку, господиня. Вона запитала нас, хто ми є й чого собі бажаємо. Ми чемно й покірно відповіли, що ми є українські студенти зі Львова і прибули роверами на ювілейні торжества в Лаврі. Вона через хвилину обсервувала нас зі співчуттям, щось собі думала, а опісля сказала так: „Місто є переповнене людьми, як ніколи дотепер. Декілька невеликих готелів і заїздних домів є зайняті. В моїй хаті також нема місця, бо маю багато родини й гостей. Єдине місце я можу вам запропонувати в себе, це є стіжок сіна (що виднів в заді подвір'я). Ми радо погодилися на пропозицію господині, подякували їй за гостинність і подалися під стіжок, щоб відпочити та причепуритися. Незадовго потім вийшла наша господиня до нас та попросила нас до хати, щоб ми могли дещо обмитися, а потім подала нам по склянці холодного молока та по кускові хліба з маслом. Там же вона представила нам свої дві гарні молоді дочки з якими, на жаль, ми не мали змоги познайомитись. Ласкава господиня дала нам деякі важливі інформації щодо програми ювілейних святкувань і ми тоді пішки вибралися до містечка й до Лаври. На головній вулиці містечка роїлося від людей. Ми вперше побачили волинських земляків, в їх одягах, чули їх дещо відмінну українську мову. Панівна мова на вулицях була українська, а деколи можна було почути якусь зросійщену мішанину, переважно від крамарів.

Закінчення буде.

Новий транспорт бандур відлетів до Бразилії

У четвер, 11-го серпня ц.р. відлетів до Куритиби, Бразилія, новий транспорт бандур.

Тим разом це були „бейбі полтавки" для наймолодших сопілчанок, гурток яких називається „Фіялки".

Гурток українських дітей „Фіялки" постав ще в 1984 році при катедрі св. Івана Хрестителя, опікуном якого є катехитка Єлисавета Кривий, а гурток цей діє при релігійно-культурному центрі „Полтава". Він тоді нараховував 30 дітей і мав декілька сопілок.

Щойно в 1986 році, коли Бразилію відвідав М. Чорний, він звернув на них увагу. Він сказав: „Це, либонь, перший гурток сопілчанок у вільному світі". На його привітання прийшла „хмара" дітей. Здавалося, що всі вони мають одне велике бажання грати на сопілці.

Звичайно на вислід тих відвідин не довелося довго чекати. Протягом двох місяців гурток „Фіялки" дістав 50 сопілок, які закупив відомий приятель української культури Михайло Пирський.

Катехитка Єлисавета почала давати курс музики на сопілці. Так склалося, що за кілька місяців приїхав там бандурист Юліян Китастий, який поза бандурою оволодів також мистецтвом гри на сопілці і зробив короткий вишкіл нових сопілчан, кількість яких подвоїлася.

Гурток „Фіялки" нараховує нині 160 дітей. Він часто бере участь у релігійних і церковних імпрезах.

Коли Молода Капеля Бандуристів минулого року давала концерт у Куритибі, вони звернулися до них з проханням допомогти роздобути бандури. Їх бажання вдалося задовільнити хоч частинно, бо звичайно кандидатів є три рази більше. Але тут виринула ще більша проблема. Старші віком діти (11 років і вище) домагаються свого. Їм потрібні чернігівські бандури. Без перебільшення, там є великий потенціял, „сирівець", з якого ми можемо мати надзвичайні успіхи. На ту ціль просимо висилати пожертви на: Student Financial Fund, for Arg. & Brazil; Acct. № 12855, Self Reliance 108, 2nd ave. N. Y., N.Y. 10003.

Всі ті, які закуплять бандури, дістануть, крім посвідок, які ми видаємо тут, подяки від гуртка „Фіялки".

М. Чорний

ЗГІДНО З ОПИТУВАННЯМ громадської думки, проведеним Інститутом Ґеллупа для журналу „Нюзвік", кандидат Республіканської партії Джордж Буш користується тепер підтримкою 51-го відсотка виборців, а кандидат Демократичної партії Майкл Дукакіс — 42 відсотками. Опитування проводилося 18-го і 19-го серпня, тобто в останній день конвенції республіканців у Ню Орлінс і наступного дня. З'їзди завжди сприяють зростанню популярности того чи іншого лідера. Після з'їзду демократів в Атланті, що відбувся в липні, М. Дукакіс мав підтримку 53 відсотків виборців, а Дж. Буш — 40 відсотків. На думку політологів, у найближчі дні співвідношення між Бушом і Дукакісом вирівняються. Як зауважив у телевізійному інтерв'ю Ед Роллінс, за час, що залишається до виборів, лідерство ще не раз буде переходити від Буша до Дукакіса і навпаки. Згідно з останнім опитуванням Інституту Ґеллупа, Буш і Дукакіс дістали рівну (по 45 відсотків) підтримку у жінок, хоч ще зовсім недавно кандидат демократів користувався у виборців майже подвійною популярністю. Серед тих, хто у 1984 році голосував за Роналда Реґена, 75 відсотків підтримують Буша і лише 19 відсотків — Дукакіса.

МЕШКАНЦІ СХІДНЬОГО побережжя З'єднаних Стейтів останнім часом привикли до повідомлень про шприци, лябор採торні пробірки з кров'ю та іншого специфічного сміття, що його часто викидають хвилі на пляжі і який уже стало прийнято називати „медичними відпадками". Недавно відпочиваючі ровд-айлендського пляжу знайшли „сміття" більш приємним. Невідомо звідки, океанські хвилі викинули на пляж тисячі грошових купюр різної вартости. „Грошова лихоманка" тривала цілий день і найбільш щасливі могли похвалитися більш як 1000-доляровими знахідками. Представник Департаменту фінансів заявив, що все знайдене залишається власністю тих, хто був у той час на місці події.

Дітройтська громада вшановує С. Віхара

М. Огроднік передає настінну дошку С. Віхарові.

За почином українського громадського комітету метрополії Дітройту, в неділю, 17-го липня ц.р., в просторій залі Стівенсон Гавз відбувся урочистий бенкет на честь популярного та вельмидіяльного громадського діяча Степана Віхара.

Понад 300 осіб зійшлися, щоб врочисто відзначити його понад п'ятдесятилітню працю та посвяту на користь української та американської громад. Довічні приятелі, Михайло і Зіновія Огродніки, зустріли С. Віхара та його дружину Надю при вході до залі: обдарували їх квітами та повели до головного стола під веселий спів зібраної публіки. Михайло Огроднік, голова комітету та бенкетний господар, привітав гостей та покликав о. Вейна Ручгого, пароха української католицької церкви св. Михаїла в Дірборні до молитовного слова. Потім отець парох виголосив тост, а присутні піднесли чарки вина та відспівали „Многая літа".

Після обіду представлено членів родини та видатних гостей. Відтак покликано до слова: Йосифа Ельника, Івана Дотсона, Андрія Нелигана, Юстину Нелиґан, Михайла Віхорка, М. Осадника та Вікторію Джунідіс, які, полягаючи на спільні переживання з почесним гостем та черпаючи зі своїх спогадів, за американським звичаєм, „брали його на бас і немилосердно припікували". Їхні слова були забарвлені дотепом та гумором. Цей веселий тон продовжували о. Ручґі та Ольга Соловій, які забавляли публіку своїм сатиричним представленням різних оригінально придуманих нагород, переплітаючи усе мелодійною пісенькою власного укладу, яку публіка підхопила та захоплено приспівувала.

Настрій швидко змінився на серйозний, коли виступила відома д-р Маруся Бек, колишня голова Міської Ради. Вона висловила велике признання С. Віхарові за його досягнення в американському світі, особливо в його учительській професії. Вона підкреслила факт, що хоч він є уродженцем Америки, не забув свого українського походження, а навпаки, став українським патріотом і продовжував ту працю, яку його батьки та їхні сучасники почали, коли вони поселилися в Америці на початку XX століття. Вона вказала на його провідні ролі в українській громаді, включаючи і його теперішні відповідальні становища як голова Українсько-Американського Осередку; голова Українського Села, засновник Фундації Українсько-Американського Осередку, командуючий заступник голови Українсько-Американських Ветеранів (відділ 101-ий), заступник голови місцевого відділу організації Американці за людські права в Україні та голова конкурсів „Україніка". Крім того, він часто дописував до американських та українських видань.

Мило здивовані були присутні, коли д-р Бек виявила їм дещо про працю С. Віхара в американській громаді, що здебільшого не було їм відомо. Він був головою дітройтської організації для індустріяльного навчання, головою почесної професійної організації (Му сигма пай), членом дирекції мишиґенської організації для індустріяльного навчання, членом правління бібліотеки пам'яті Джана Трайбома при університеті Вейн, дорадником дітройтської організації для хлопців та співредактором кількох професійних підручників для дітройтських публічних шкіл. „Це далеко неповний огляд діяльности С. Віхара, — сказала вона, бо це може подати тільки той, хто приготовить його життєпис".

Промову англійською мовою д-р Маруся Бек доповнила кількома словами українською мовою, підкреслюючи провідну думку, що любов до свого народу є чудотворною силою. Яскравим доказом того є життя та досягнення Степана Віхара, якого та любов спонукала стати безперебійним працівником на українській народній ниві. За це люблять та шанують його українці в Дітройті та поза ним.

Потім виступили Ірена Здан та Емілія Запорожець, які прочитували похвальні резолюції та проголошення, що видали в честь С. Віхара різні місцеві та крайові американські урядовці: посадник міста Гемтремк, посадник міста Воррен, сенатор Ріґен, конґресмен Боньор та конґресмен Гертел, який, виголошуючи свій привіт в Конґресі 11-го липня ц.р., сказав: „Степан Віхар — це подиву гідна людина, яка служить як зразок рішучости та вірности не тільки українським американцям, але і тим націоналістам-українцям, які живуть на рідних землях. Протягом цілого свого життя він присвятив свої здібності українській громаді та завжди був невичерпним джерелом надхнення для своїх братів-українців, як молодих, так і старших. Він насправді — цінний член нашої громади та видатний американський громадянин. Запрошую вас усіх, моїх колеґ, висловити Степанові Віхарові наш подив та визнати його цінність".

Похвальні слова, якими всі промовці засипували С. Віхара, були численні, але і заслужені. Та громада найкраще виявила свою пошану і вдячність, обдарувавши його прекрасною скульптурою українського мистця Анатоля Струвера „Кобзар". В імени громади той подарунок передала йому Павлина Вайлд з дружнім привітом.

Степан Віхар, очевидно, дуже зворушений, коротко промовив до зібраних, щиросердешно дякуючи всім членам комітету та всім, які причинилися до його вшанування. Кінчаючи, він підкреслив своє переконання про важливість та необхідність шанувати та просувати українську спадщину серед молодого покоління.

Бенкет закінчено молитвою, яку провів о. Ручґі та повторним відспіванням „Многая літа". При тому ще подано почесному гостеві настінну дошку, на якій були вирізьблені такі слова, що характеризують його талановитість:

Милозвучний голос
до співання
Та мандоліна
для приграваня.
Червоні чобітки
для гуляння.
Перо і машинка до писання.
А ще понад все, понад все.
До праці
нестримне бажання!

Михайло Огроднік

БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І КНИЖКИ — НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ!

Арізона святкує Тисячоліття

І ще один раз наша хоч не чисельна, але українська громада у Фініксі, Аріз., відгукнулась на заклик Крайового Комітету 1000-ліття Хрищення України і українських владик та підготувалась, щоб день 29-го травня, день української єдности гідно відсвяткувати, злившись духом і в спільній молитві з нашими братами в Україні і на чужині сущих, подякувати Всемогучому Богові за його ласку хрищення.

На засіданні місцевого Комітету Тисячоліття зобов'язався до підготови святкування місцевий парох української католицької церкви о. Іван Кротець, який запросив взяти участь в святкуваннях о. настоятеля української православної церкви Івана Крестюка та місцевого католицького Єпископа Томаса О'Браєна.

На площі католицької церкви підготовано підмурівку та вмонтовано на ній залізний хрест, який подарував Микола Теслевич, як пам'ятник нашому Тисячоліттю Хрищення України.

В сам святковий день 29-го травня о. І. Кротець, при участі отців крилошан М. Олешка та М. Боберського, відслужив Святу Літургію в намірені українського народу і його мученицьких Церков.

По Службі Божій священики та вірні в процесійнім поході пристали, щоб привітати Єпископа Т. О'Браєна, який в сослуженні о. Кротця та отців крилошан М. Олешка та М. Боберського посвятили пропам'ятний хрест, за чим слідував Молебень в церкві Успення Пресвятої Богородиці. Єпископ О'Браєн виголосив змістовну проповідь, в якій виказав добре знання історії України і її Церков. Дуже похвально висловився про покійного Блаженнішого Патріярха Йосифа Сліпого.

По Молебні слідувало прийняття в церковній залі, на якому о. Кротець подякував Єпископові О'Браєнові за участь в наших святкуваннях та за його теплі слова про наш нарід, громаду та Церкви.

У святі взяла участь львина частина свідомих українців Фініксу, Тусану та околиці.

Про свято звітували чотири телевізійні станції, а також перевели інтерв'ю з головою місцевого Комітету Тисячоліття Хрищення України інж. Володимиром Чопівським, який подав їм точні історичні факти. Ще того самого вечора усі чотири станції подали дуже прихильні коментарі про наші святкування.

Пилипяк Роман

Отець В. Панчук залишає Дітройт

Отець В. Панчук

У неділю, 7-го серпня цього року, парох церкви Непорочного Зачаття о. ігумен Вернард Панчук, ЧСВВ, повідомив своїх парафіян, що він залишає Дітройт. Наступило це у зв'язку з його вибором на протоігумена чину оо. Василіян в Америці.

Нема в Дітройті серед нашої громади людини, яка б не відчула це як особисту втрату дорогої людини. Отець В. Панчук провів 18 років свого життя в нашому місті. 18 років щирої, ревної праці для добра нашої громади — частину цих років він провів під проводом теперішнього єпископа Інокентія Лотоцького, а частину як парох найбільшої української католицької церкви в Дітройті. І тільки завдяки своєму почуттю обов'язку як священика і патріота та християнської любови ближнього, він зумів виконати свої численні обов'язки, які приносило йому життя великої громади. Об межі його серця та пороги його дому отиралася доля його численних парафіян, які в потребі поради чи помочі знаходили в його душі співчутливий відгомін чи мудру розв'язку пекучої проблеми.

Його дбайлива опіка двома парафіяльними школами, постійне пригадування батькам про їх обов'язок виховати своїх дітей в релігійному та національному дусі, запевнила нашим дітям навчання та освіту так високого позему, що школа здобула собі заслужену славу, бо є в перших 16 відсотках найкращих шкіл в Америці.

Як знаменитий промовець, був прекрасним репрезентантом нашої громади серед чужого довкілля. Розуміючи потребу докладного усвідомлення чужого середовища про наш нарід, наш обряд та нашу історію, він протягом тих літ разом з церковним хором відправляв у цілому ряді католицьких церков наші Служби Божі, в часі яких його проповіді були знаменитими історичними лекціями. Протягом тих літ ніхто ніколи не висунув одного застереження до його цікавих та глибоких проповідей. Також його початкові молитви при різних нагодах суспільних зібрань були блискучими аналітичними поєднанями потреб конкретної справи із загальними релігійними чи національними вимогами. Незабутньою є його інвокація в присутності президента Реґена на передвиборчому зібранні в Українському Культурному Центрі чотири роки тому.

Єднаючи в собі американський і український патріотизм, він глибоко і правильно розумів наші потреби. Він зумів наладнати дружні відносини з парохами наших православних церков, був бажаним гостем та промовцем на зборах тих громад, впровадив звичай колядування своїм хором у православній катедрі та катедрального хору у своїй церкві.

Цей короткий, неповний огляд його 18-літньої благородної праці, коли загостив до нас як молода людина, залишає з припорошеним сивиною волоссям, вияснює, чому Дітройт не перестане жаліти за ним.

Ми тішимося його відзначенням, ця почесть йому належиться, і наша громада з цілого серця та щирої душі дякує йому за його труд та працю.

А в підсвідомості жевріє таємна думка, що може ще колись він повернеться до нас.

Володимир Баран

ЧИСЛО ВИПАДКІВ, зглядно нападів міжнародних терористів, зросло в цьому році на повних сім відсотків у порівнянні з минулим півріччям. Терористи діють не тільки в країнах Близького Сходу, але також в Пакістані, де в останньому часі збільшились випадки терористичних нападів, організованих КҐБ і афганською службою державної безпеки, зверненої проти провідних пакістанців, які тісно співпрацюють з Адміністрацією ЗСА, особливо в ділянці допомоги для антикомуністичних повстанців, та доставі американської зброї для муджагедінів. Американські розвідчі чинники, зокрема Сі-Ай-Ей, збирають інформації про тероризм, який включає людей різних національностей, від 1968 року. На підставі цієї статистики діяльність міжнародних терористів зростає кожного року. Терористи в більшості вишколюються в країнах східнього бльоку і користуються підтримкою Лівії та інших тоталітарних країн світу.

Річна нарада Ради Директорів ЗУАДК

Президент ЗУАДК д-р О. Білик відкрив річну нараду Ради Директорів ЗУАДК-у о 10-ій годині 4-го червня ц.р. у власній домівці, вітаючи прибулих на нараду директорів та предкладаючи денний порядок нарад, який присутні прийняли без змін.

Після цього Екзекутива приступила до звітування. Першим звітодавцем був д-р О. Білик, президент ЗУАДК, який почав короткий перегляд праці ЗУАДК за 1987 рік. Допомога ЗУАДК має многогранний напрям. Вона простягається від рідних українських земель аж по прерії Амазонки в Бразилії. Д-р О. Білик коротко спинився на успішному земельному проєкті ЗУАДК для Бразилії, поінформував про працю европейського представництва в Мюнхені, про працю станиці ЗУАДК в Австрії, обговорив працю канцелярії, яку від початку 1988 року енергійно та справно виконує новий директор канцелярії Степан Гавриш, після відходу на пенсію заслуженого довголітнього працівника Мирона Баранецького. Секретарські обов'язки після смерти б. п. О. Татомира сповняє Дарія Степаняк. Найважливішими проблемами ЗУАДК на сьогоднішній день є наладнання співпраці між ЗУАДК і аґенцією для Міжнародного розвитку при Державному департаменті. ЗУАДК шукає зв'язкового до цієї аґенції. Справу відмолодження нашої установи треба директорам дуже серйозно потрактувати.

Черговий звітодавець Микола Кавка, секретар, звітував про працю секретаріяту. Він закликав присутніх вшанувати мовчанкою та вставанням з місць померлих в 1987 році членів Екзекутиви: д-ра П. Стерча та О. Татомира, секретаря ЗУАДК. Звітодавець спинився над кореспонденційною працею секретаріяту та дав перегляд виплати членських вкладок членами-організаціями.

Наступний звітодавець д-р І. Скальчук, екзекутивний директор, виклав підсумок праці бразилійського земельного проєкту, в який ЗУАДК вложив 92,000 долярів. Суспільна Служба Канади — 1,514 дол. а сплати селян винесли суму 9,954 дол. Разом з індивідуальними пожертвами, пересланими безпосередньо до Комітету в Прудентополісі — цей Комітет до кінця 1987 року одержав біля 125,000 дол. на закуп землі. В цьому часі закуплено 747 гектарів для 80 селянських родин. На закуп землі видано 111,000 дол. адміністративні видатки, контракти, переписи та землемірні поміри становлять 12,500 дол. Звітодавець прочитав резолюцію Екзекутиви в справі земельного проєкту в Бразилії, яку прийнято під час дискусії над звітами.

Інж. Методій Борецький, голова Допомогової Комісії поінформував про розподіл допомог.

Разом приділено допомог на суму 214.557 дол. В 1987 році вислано пачок: до Польщі 498, до Бразилії 170. Вартість висиланої пачки виносить 160 до 200 долярів.

Д-р Б. Гнатюк, віцепрезидент скарбник дав точний перегляд приходів і розходів ЗУАДК. Загальні пожертви в 1987 році виносили 24,318 дол.

Звіт Контрольної Комісії прочитала голова С. Букшована, стверджуючи, що усі приходові та розходові позиції вписані в книгах правильно та мають відповідну документацію та прилоги. Контрольна Комісія ЗУАДК наголосила на тому, щоб Екзекутива звертала увагу чи звітують про свою фінансову діяльність перед громадою товариства, які мають конта в ЗУАДК. В дискусії брали слово Д. Ткачук, С. Букшована, інж. І. Смолій, д-р М. Ценко, І. Крих, д-р І. Скальчук, Л. Сілецька.

Більше часу забрало обговорення Фундації Ю. Лесюка, яка згідно з заповітом покійного повинна бути ліквідована у вересні цього року, а ЗУАДК є першою установою в заповіті, яка мала б одержати фонди Фундації. Нарада вирішила, щоб комісія, покликана ЗУАДК для цієї справи ще на початку минулого року перевела основні розмови з Радою товариств Фундації.

Рада директорів обговорила теж дуже докладно Земельний Фонд ЗУАДК для Бразилії і в цій справі прийняла далекойдучу резолюцію, пляннуючи збільшити земельний фонд в 1988-1989 рр. на 125,000 дол.

Рада Директорів багато уваги присвятила справі допомоги в Україні, підкреслюючи, що ця допомога повинна бути на першому місці.

Перед закінченням наради д-р Б. Гнатюк запропонував нараді преліміnar бюджету на 1988 рік в сумі 200,000 долярів по стороні приходів та розходів. Нарада прийняла цей преліміnar без поправок.

І. Сокільний

У ЧЕТВЕРТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
мого МУЖА

бл. п. проф.

Константина Григоровича Косенко

ПАНАХИДА
буде відправлена
на могилі Покійного
10-го вересня 1988 р. о год. 10:30 ранку
на українському православному цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Прошу всіх Друзів, Знайомих і Приятелів прибути на згаданий час і помолитися за душу Покійного.

Повідомляють:
дружина — МАРІЯ
племінниця — МАРІЯ ТАЛАРИК

Управа Українського Народнього Дому в Трентоні, Н. Дж.
зі смутком повідомляє своїх Членів та Українське Громадянство, що 19-го серпня 1988 р. помер на 76-му році життя

сл. п.

ПАНАС ДІДЕНКО

довголітній член Українського Народнього Дому та член Управи.

ПАНАХИДУ відправлено в неділю, 21-го серпня в похоронному заведенні Кошек.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в понеділок, 22-го серпня 1988 р. в українській православній церкві св. Юрія Переможця в Ярдвіл. Тлінні Останки перевезено на український православний цвинтар св. Андрія Первозванного в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Покійний залишив у смутку дружину Анастазію, дочку Уляну, сина Миколу та сім внуків.

Опечаленій Родині Управа Українського Народнього Дому висловлює глибоке співчуття.

БРИТАНСЬКИЙ УРЯД прем'єр-міністра Маргарет Тачер розпочав перегляд цілої системи безпеки у Північній Ірляндії після того, як ірляндські „революціонери" з так званої Ірляндської Революційної Армії (ІРА) підклали бомбу великої розривної сили на шляху, яким їхав військовий автобус. У випадку загинуло вісім британських вояків і 28 були поранені, деякі тяжко. М. Тачер, яка досі строго притримувалась існуючих законів у відношенні до членів ІРА, схиляється тепер до думки застосування масової відповідальности в Ірляндії й ізоляції усіх керівників і відомих членів ІРА без доказу у виконанні злочину. Політичні спостерігачі вважають, що після останнього брутального випадку терору уряд М. Тачер отримає повну підтримку в обидвох палатах парляменту.

ЛОНДОНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК „Сандей Таймс" надрукував статтю Ричарда Ніксона, в якій колишній президент ЗСА аналізує виборчу кампанію цього року і подає свою точку зору на успіхи і прорахування Республіканської партії. „Республіканці, — пише Р. Ніксон, — провели один із найбільш метушливих з'їздів за всю історію партії. Вони так і не змогли визначити, що саме є для них головним: атаки на Дукакіса, вихваляння Буша як данина поваги президентові Роналдові Регенові. Більшість американських виборців поділяють погляди Джорджа Буша. Розуміючи це, демократи стараються не обговорювати конкретних справ і говорять переважно про особисті якости і компетентність кандидатів. Якщо Дукакісові вдасться і далі обходити гострі кути, він може перемогти".

М. Голодик відкрив своє мистецьке ательє

Отець Сергій Кіндзерявий благословить ательє, а посередині — мистець Голодик з дружиною та деякі гості.

(Фото: Осип Старостяк)

У середу, 20-го липня ц.р., зібралися мистці, приятелі й знайомі Миколи Голодика в його ательє, при 57 Принс вул. у Ню Йорку, в мистецькій дільниці Сого, щоб оглянути його виставку церковного малярства.

Цей талановитий мистець має за собою цікаву історію. Він є високої кляси співак — баритон. Як соліст, виступає в хорі „Думка". Зараз по війні він студіював спів у славному Моцартеум у Зальцбургу. Поселившись після Другої світової війни в Буенос Айрес, він виступав у головних ролях в різних операх.

Він довго носився з думкою де осісти й остаточно заякорився на українському „давнтавні". Він винаймив „лофт" і переробив його на мистецьке ательє і родинне мешкання. І так він осів у мистецькому центрі Америки. Його дружина Сільвія була в Аргентині відомою балериною. Вони мають двох синів: старший з них, Богдан, є талановитим танцюристом — стипендистом Джефрі балету, молодший Левко є студентом академії св. Юра в Ню Йорку.

Присутній на тому відкритті ательє В. Голодика був і о. Сергій Кіндзерявий-Пастухів, який провів молитву й поблагословив мистецьке приміщення Голодика, а учасники зустрічі з мистцем заспівали йому „Многоліття". Між присутніми знавцями мистецтва був наш заслужений маестро Святослав Гординський.

М. Голодик у церковному мистецтві тримається традиції і модерної форми, а це є „Бойчукізм". Михайла Бойчука разом з його дружиною розстріляли большевики, як „агентів Ватикану". „Бойчукізм" на еміґрації цілком відновив церковне мистецтво. Його ідея — традиція і модерна форма. Представниками „Бойчукізму" на еміґрації є Петро Холодний, мол., покійний Михайло Осінчук, Святослав Гординський, Микола Голодик і інші. Композиція образів тих мистців побудована в двох вимірах, а не в реальній перспективі.

М. Голодик малював низку церков у Арґентині, Бразилії, а тепер на постійно приїхав до ЗСА і продовжує своє церковне мистецтво тут.

Присутні мали насолоду оглядати готові картини для української автокефальної православної церкви в Ярдвіллі, Н. Дж., парохом якої є митрофорний протоієрей Микола Галета.

М. Голодик є також скульптором і має за собою ряд праць.

Роман Голіят

В Асторії відбудеться церковний пікнік

Асторія, Н. Й. — Цьогорічний пікнік української католицької церкви Чесного Хреста відбудеться в неділю, 11-го вересня ц.р., в Богемському парку, 29-01 24-та авеню. Президію Комітету очолюють отець парох Христофор Войтина, ЧСВВ, Стела Шамен, голова, і Рассел Андерсон, заступник голови. Крім згаданих до комітету входить цілий ряд осіб, які своєю безкорисною працею уможливлюють успіх таких прицерковних імпрез.

Організатори стараються надати цій імпрезі особливої ваги тим більше, що всі імпрези проходять в цьому році під знаком 1000-річчя Християнства в Україні, цього рідкісного і важливого ювілею, яким радіють усі українці, в Україні і тут на вільних поселеннях.

Отці Василіяни, які управляють парафією, сподіються великої участи парафіян і запрошених ними гостей. Комітет подбав про відповідну програму, харчі, напитки, виграші і українську оркестру „Роса", яка приграватиме для розривки і танців.

„Сурма" звучатиме на святі

Громадський Комітет в Чикаго під головуванням невтомного Романа Мицика, Управа та диригент чоловічого хору „Сурма" Роман Андрушко звернулися до усіх хорів Чикаго, щоб створити спільний хор на святкування 1000-ліття. І хоч багато добрих голосів не відгукнулися на цю пропозицію, все ж таки зібралося біля 90 добрих співаків, які працюють завзято і самовіддано. Вже починають звучати, починають вбиратися в нюансову палітру полотна, як „Гимн на Тисячоліття Хрищення Руси-України" муз. Мирона Федоріва, слова Зореслава, „Русланові псальми" муз. Б. Кудрика, слова М. Шашкевича, „Владико неба і землі" муз. С. Гулака-Артемовського, „Поема про Україну" муз. А. Давидовського, слова Т. Шевченка в супроводі симфонічної оркестри під батутою Р. Андрушка. Ще виступить, як диригент української симфонічної музики всім відомий диригент Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка Володимир Колесник і як симфонічний диригент для фортепіянового супроводу нашої славної піяністки Лідії Артимів.

Хорові твори звучать повнокровно, могутньо, переконливо, звучать так, як це притаманне тільки нашим українським хорам — чисте з металевим забарвленням звучання. Ми і в житті, і в пісні уміємо звучати повноцінно, впевнено. Не загубім цього. Це наше виплекане віками, в ньому ми, в ньому наша Україна.

Диригент хору Р. Андрушко, продовжуючи добру традицію попередніх диригентів, високопрофесійно поєднує власну інтерпретацію з можливостями хору, з вимогами партитури. Природно, що чоловічий хор звучить більш компактно ніж мішаний, але в цих полотнах, в цих обставинах доцільність мішаного хору — очевидна. Один диригент не зміг би добитися багато, коли б не помагала так само віддано управа хору на чолі з її головою М. Крехтяком.

Тепер виникає проблема чи зберегти мішаний хор і дати йому добру путівку в життя, чи знову повернутися до однорідного чоловічого хору, яким є „Сурма"? „Сурма" має славне минуле і заслуговує на повну підтримку з боку громади Чикаго. Ми його любимо, шануємо, з приємністю слухаємо. Але хор живе сценою, живе оплесками. Перлина захована в черепашці нікого не задовольняє. „Сурмі" потрібні творчі концертові поїздки по Америці, Канаді, Европі. Це був би великий стимул для хору і, певен, привів би до влиття свіжих, молодих співочих сил. А у нас вони є. Нас українців ще ніхто не переспівав. Сподіваюся, що при допомозі громадських організацій ми розкриємо „черепашку" і люди побачать що за краса захована внутрі. І добре було б, щоб не відкладати, бо час своє робить. Нюйоркська „Думка" вже вкотре їздила в Европу. Це чудово! А доки Чикаго буде „пасти задніх"?

Наше Тисячоліття іде по світу, іде по Америці і ми в Чикаго гідно відзначимо цю світлу дату. Уже багато зроблено і робиться. Але найбільшим мистецьким акцентом буде концерт новоствореного мішаного хору та інших, тут уже згаданих мистецьких сил в неділю, 16-го жовтня. І сподіваємося, що його звучання почують всі українці Чикаго і околиць. А може ми обміняємося цими концертами з іншими містами?

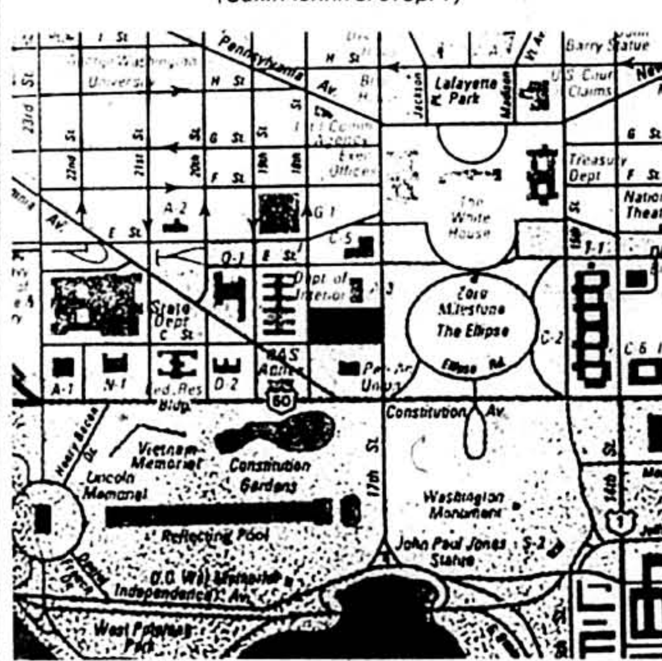
Нам потрібні обидва хори: „Сурма" — чоловічий хор і „Сурма" мішаний хор.

Я певен, що український народ буде святкувати ще не одне Тисячоліття і ніхто не може собі уявити українське свято без хорового співу. А якби колись, на святкуванні другого Тисячоліття, диктор оголосив, що хор „Сурма" співав на першому Тисячолітті Хрищення України! Мрії, фантазія. Це від нас залежить, щоб це була дійсність. Треба тільки дуже хотіти цього і то усім.

З. Маринець

Відзначування...

(Закінчення зі стор. 1)

Чорний квадрат на мапці — це Конституішен Голл, при вулицях 18-ій і Сі, напроти Еліпси.

пресових інформацій для англомовної преси. Досі у цій ділянці вже багато було зроблено.

Комітет рішив також поінформувати громаду, що у Конституішен Голл буде можливість зробити виставку вишивок чи інших експонатів.

Комітет зробив все, що заплянував. Тепер найважливішою справою є щоб багато тисяч українських громадян приїхало до Вашінгтону, щоб організації по містах організували автобуси до Вашінгтону, щоб люди купували квитки на різні імпрези і тоді історичні святкування увінчаються успіхом.

У Львові...

(Закінчення зі стор. 1)

Не піддавайтеся брехливій пропаганді, яка хоче роз'єднати нас у спільній боротьбі проти дармоїдів і демагогів!

Терор, який вони розв'язали проти львів'ян — то вияв їх безсилля і ненависти до нас.

Єдиним аргументом у діалозі влади з людьми стали вівчарки і спецзагони карателів. Ті бюрократи не мають права бути керівниками! Вони хочуть знову посіяти страх і холуйську покору в наші розбуджені душі. Та до старого немає вороття! Ми вже ніколи не будемо безмовними рабами! Не допустимо повторення сталінських репресій, беззаконня!

Львів'яни!

Сталіністи оголосили нам нещадну війну, прагнуть провокувати беззаконні дії.

Не піддавайтесь на провокації!

Будьте розсудливі і непохитні!

В знак протесту проти безчинств місцевої влади приходьте кожного четверга на площу біля університету о 19 год. для участи в мовчазній демонстрації. Хай наша мовчанка стане гнівним осудом насильства і репресій!

Ганьба „Демократії вівчарок!"

Геть диктатуру бюрократів і насильників!

Хай живе перебудова, демократія і гласність!

Права людині і свободу народу!"

Львівська філія УГС заявила, що солідаризується із закликом невідомих авторів листівки.

Однак, у перші два четверги після розгону мітинґу 4-го серпня площа перед університетом була вщерть заповнена міліцією і оперативниками КҐБ. Стало відомо, що в четвер, 18-го серпня, велика група львів'ян, переважно молодь, таки зібралася біля сумнозвісної ще з часів Австрії і польської окупації львівської тюрми „Бриґідка" на летючий мітинґ, вимагаючи звільнення І. Макара.

Від уже допитаних осіб відомо про дивний характер слідства, що його веде львівська обласна прокуратура, зокрема, начальник слідчої частини прокуратури Шимчук та прокурор слідчого управління Домбровський. Свідків допитують не стільки про мітинги, скільки про Українську Гельсінкську Спілку, „Декларацію принципів", „Український Вісник" тощо, тобто про відкриту правозахисну діяльність, яка сьогодні масово і безборонно проходить по всьому СССР. Схоже, команда Щербицького, надіючися на повний провал політики гласности й демократизації, завчано готує політичні процеси в Україні взірця 70-их і початку 80-их років.

Однак, активізується і пробуджена від застійної сплячки громадськість України. Боротьба за звільнення І. Макара продовжується.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ сповнилося 11 років з дня смерти леґендарного рок-співака і кіноартиста Елвіса Преслі, який у 1960-ті роки був живим символом З'єднаних Стейтів. Тисячі поклонників Елвіса відвідали в ці дні теннесійське місто Ґрейсленд, де народився популярний співак.

МИТНИКИ. У ПОНЕДІЛОК, 22-го серпня, звинуватили двох мешканців Лонг Айленду, Н. Й., в тому, що вони намагалися організувати продаж військових радіо-систем Іранові. Після тривалого стеження за 34-літнім Алленом Вілшеком та 36-літнім Джаном Чібарро послідував арешт.

Пресовий Фонд „Свободи"

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою пожертву на фонд „Свободи" і дитячого журналу „Веселка" та потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

ЛИСТА ч. 19.

Українська Греко-Православна Церква св. Софії, Ватерлю	50.00
Х. Білинська-Смит, Буві	25.00
д-р П. Демус, Чикаґо	25.00
І. Дуда, Відд. 6	21.60
Н. Воліцький, Торонто	20.00
А. Карпінський, Ванкувер	15.92
В. Полярний, Плянтейшен	14.40
В. Гаєвий, Джерзі Сиґі	12.03
Л. Романків, Браєркліф Менор	12.00
Я. Опирюк, Кінґстон	10.00
Г. Павловська, Скіллман	10.00
Н. Хойнацька, Овк Форест	10.00
д-р В. Ящун, Пітсбурґ	10.00
Ю. Личковський, Відд. 423	9.80
А. Стахнів, Сиклервілл	9.41
А. Бачинська, Монтреаль	9.00
Р. Гудак, Спрінґ Валлі	8.06
В. Коропей, Трентон	7.00
О. Метельський, Нортгемптон	5.37
Л. Данило, Ню Гейвен	5.00
М. Дідух, Монтреаль	5.00
В. Камінський, Вільметте	5.00
Р. Максимович, Воррен	5.00
М. Масляк, Лейквуд	5.00
М. Мостовай, Етобіко	5.00
А. Моцьо, Чикаґо	5.00
д-р В. Пушкар, Філядельфія	5.00
Л. Рибіцька, Пассейк	5.00
д-р М. Фішер-Слиш, Вестон	5.00
М. Нечепоренко, Джеферсон	4.00
Т. Куропась, Дітройт	3.00
П. Борисюк, Ведерсфілд	2.00
Я. Бріль, Клифтон	2.00
П. Бурак, Бімсвілл	2.00
М. Гетьман, Медина	2.00
Д. Гнатов, Піттсбурґ	2.00
В. Голуб, Міллвілл	2.00
С. Долгий, Парма	2.00
Ю. Дутко, Асторія	2.00
С. Коваль, Ґарфілд	2.00
С. Куца, Вестон	2.00
В. Лаврів, Парма	2.00
І. Лико, Рочестер	2.00
Р. Мазяк, Блюмфілд	2.00
М. Мартинишин, Янґставн	2.00
І. Садовий, Елькгарт	2.00
В. Сарахман, Філядельфія	2.00
А. Седлярчук, Баффало	2.00
С. Серкез, Ірвінґтон	2.00
Ю. Сметана, Рочестер	2.00
В. Яременко, Павей	2.00
Т. Чикало, Торонто	2.00
М. Барицький, Баффало	1.00

Одиссея...

(Закінчення зі стор. 2)

верхні Марса та 140 миль від поверхні Фобоса. Після чотирьох місяців дослідів, обидві зони мають увійти ув орбіту Фобоса, 100 миль від його поверхні, для докладнішого обстеження конфігурації цього сателіта, як майбутнього осідку на ньому космічного корабля з людською залогою, (можливо спільно зі ЗСА) приблизно у 2010 році.

Не зважаючи на атракційність та дешевість дослідів Марса та його сателітів безпілотними зондами, вони самі не всилі розв'язати споконвічної проблеми щодо існування на ньому органічного життя. Розв'язка цієї проблеми вимагає висилки на Марс космічного корабля з людською залогою, подібно як місія Аполлона на місяць.

Така подорож, згідно із вступними обрахуваннями триватиме 420 днів (включаючи в тому поворот на землю). Коли додати до цього ще час перебування на Марсі та передбачений час на випадкові направи, час тривання такої подорожі слід розраховувати на щонайменше 500 днів, при умові, що цей корабель буде змонтований та вичалений з космічної надземної плятформи (час побудови якої розраховують на 450 днів) Користь з цього подвійна: 1) вдвічі більша швидкість вилету, що може досягти 50,000 миль на годину, в порівнянні зі швидкістю подорожі на місяць, що становила 25,000 миль на годину та 2) велике заощадження на пальному.

Тягар космічного корабля розраховують на приблизно два мільйони фунтів, враховуючи в те пальне (в обидві сторони), тягар вісьмох пасажирів, та потрібних для них припасів кисня, води та харчів. Вичалити такий корабель в космічну подорож та приспішити його до швидкости 50,000 миль на годину вимагатиме суперпотужного ракетного рушія. Кошт цієї марсової місії розраховують на 100 більйонів дол. (в тому кошт самої космічної плятформи на 30 більйонів дол.).

На жаль, цей космічний задум не під силу одній державі, навіть так потужній як ЗСА з уваги на її астрономічне заборгування та відсталість в космічних програмах, через катастрофу „Челленджера". Зате Совєтський Союз добився за той час деяких досягнень, згадати б дві космічні станції („мир" та „салют") та побудову потужної ракети „Протон". Але, зате, він набагато відстає в електронній технології. А про спільний проєкт покищо нема мови.